

2. Z wizytą w urzędzie gminy, powiatu i urzędzie marszałkowskim

Edukacja obywatelska nie sprowadza się jedynie do przekazywania informacji na temat państwa czy samorządu. Obejmuje też kształtowanie konkretnych umiejętności, np. umiejętności wyszukiwania informacji oraz wykorzystania ich w praktyce (przykładowo, w czasie załatwiania konkretnych spraw w urzędzie). Podczas zajęć uczniowie zapoznają się z zadaniami, których realizacją zajmuje się urząd gminy (poszczególne jego wydziały), oraz z obowiązkami urzędników wobec obywateli. Uczniowie mają też okazję przećwiczyć pisanie listu do radnego w ważnej dla mieszkańców sprawie oraz wypełnianie wniosku o wydanie tymczasowego dowodu osobistego.

CELE LEKCJI WYNIKAJĄCE Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Uczeń/uczennica:

- przedstawia, jak zorganizowany jest urząd gminy (miasta/dzielnicy); podaje, w jakim wydziale można załatwić wybrane sprawy; przedstawia możliwości załatwienia spraw poprzez e-urząd; posługuje się formularzami urzędowymi – wypełnia wniosek o wydanie tymczasowego dowodu osobistego – dział VI pkt 2;
- podaje, w jakim wydziale starostwa powiatowego można załatwić wybrane sprawy; posługuje się formularzami urzędowymi – wypełnia wniosek o paszport (delegatura urzędu wojewódzkiego) – dział VII pkt 3.

PO ZAJĘCIACH UCZEŃ/UCZENNICA POTRAFI

- podać, gdzie mieszczą się urzędy jego/jej gminy i powiatu oraz przykłady spraw, które można tam załatwić;
- napisać krótki list oraz podanie do urzędu w wybranej sprawie;
- wypełnić prosty formularz urzędowy;
- sformułować kilka praktycznych rad dotyczących załatwiania spraw urzędowych.

METODY PRACY

- miniwykład
- rozmowa nauczająca
- praca z tekstem
- praca w grupach lub w parach
- wypełnianie formularzy
- wypowiedź pisemna

ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- kopie wniosku o wydanie dowodu lub innego formularza, który zdecydujesz się wykorzystać podczas zajęć

JAK PRZEPROWADZIĆ ZAJĘCIA?

WPROWADZENIE

1. „Wizyta w urzędzie” (rozmowa nauczająca). Zapiszcie na tablicy adres urzędu gminy (bądź różne adresy, jeżeli uczniowie i uczennice mieszkają w kilku różnych gminach) oraz władz powiatu, na terenie którego leżą miejscowości uczniów i uczennic (patrz: ćwiczenie na s. 150). Zapytaj, czy ktoś z nich był w urzędzie gminy i jaką sprawę tam załatwiał (sam bądź jego rodzice czy znajomi). Połączcie wymieniane przez uczniów i uczennice sprawy w bardziej ogólne kategorie.

ROZWINIĘCIE

2. „Do kogo z tą sprawą?” (miniwykład, praca w parach). Przypomnij, że nie wszystkie sprawy obywatel może załatwić w urzędzie gminy. Po reformie administracyjnej i samorządowej, która wprowadziła powiaty, niektóre sprawy trzeba załatwiać w urzędzie powiatowym. W gestii powiatu pozostają między innymi następujące sprawy: prowadzenie szkół średnich, artystycznych oraz specjalnych, nadzór sanitarno-epidemiologiczny, utrzymanie powiatowych instytucji kultury, budowa dróg powiatowych, pomoc społeczna (prowadzenie domów pomocy społecznej), zwalczanie bezrobocia i wypłacanie zasiłków dla bezrobotnych, utrzymanie powiatowych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, odpowiedzialność za działalność służby zdrowia (w tym prowadzenie szpitali), ochrona środowiska i przyrody. Ideą reformy było, by obywatel nie musiał załatwiać prawie niczego w urzędzie wojewódzkim – funkcje usługowe województwa zostały bardzo ograniczone, zamiast tego samorządowe władze wojewódzkie mają planować rozwój regionu i prowadzić działania promocyjne wśród krajowych i zagranicznych inwestorów. Przypomnij, że na poziomie województwa działa też wojewoda, który jest przedstawicielem rządu – jego zadaniem jest między innymi dbanie o to, by władze samorządowe przestrzegały prawa, oraz nadzorowanie służb mundurowych, w tym policji. Nowy system jest bardziej klarowny i przejrzysty niż poprzedni, potrzeba jednak czasu, by wszyscy go poznali. Jeśli uczniowie wykonali ćwiczenie dodatkowe podczas poprzednich zajęć („Jednostka samorządowa i rządowa”) możesz odwołać się do przygotowanych przez nich wizytówek. Zaproponuj, by odpowiedzieli w parach na pytania zawarte w ćwiczeniu „Co i gdzie?” (s. 151) – potrzebna informacja znajduje w tekście „Do kogo z tą sprawą?” (s. 150–151). Zweryfikuj odpowiedzi uczniów na forum, jeśli uznasz to za konieczne.

3. „Wypełniamy druki urzędowe” (praca własna). Wyjaśnij, że załatwiając nawet najdrobniejszą sprawę w urzędzie, musimy często wypełniać druki urzędowe. Pierwszym formularzem, który uczniowie samodzielnie wypełnią na lekcji, będzie wniosek o wydanie dowodu osobistego. Rozdaj uczniom druki (dla każdego jeden) i poproś, by się z nimi zapoznali. Odpowiedz na ewentualne pytania, a następnie poleć, by wypełnili wszystkie rubryki. Uczniowie w parach sprawdzają, czy poprawnie wypełnili swoje wnioski (patrz: ćwiczenie na s. 151). Najtrudniejsze rubryki omówcie na forum klasy. Jeśli uznasz, że wniosek o wydanie dowodu osobistego jest zbyt prosty, możesz wykorzystać inne formularze, np. wniosek o wydanie paszportu.

Przypomnij w tym momencie uczniom, że w związku z informatyzacją, wiele spraw urzędowych można załatwić nie wychodząc z domu. Jeśli zajęcia odbywają się w sali komputerowej, możecie wejść na stronę www.obywatel.gov.pl i tam po-

szukać razem formularzy/wniosków, które można złożyć online (patrz: ćwiczenie „Urząd na twoim biurku” na s. 152). W domu uczniowie mogą spróbować zweryfikować historię przedstawiioną w tym ćwiczeniu. Przed wykonaniem tego ćwiczenia czytają tekst w ramce na s. 154, „E-mail do urzędu”.

4. „Obywatelska broń” (praca z tekstem). Wyjaśnij, że obywatele mogą w różny sposób wpływać na sposób działania władz samorządowych. Poproś uczniów o uważne przeczytanie tekstu „Obywatelska broń” (s. 153), a następnie sprawdź, czy zapamiętali zawarte tam informacje, zadając im kilka pytań i prosząc po każdym z nich o szybką, krótką odpowiedź. Zwróć uwagę, że obywatele mogą zastosować różne środki wywierania nacisku na władze gminy lub powiatu, np. zorganizować pikietę, demonstrację, wiec. Zanim to jednak zrobią, powinni zadać sobie pytanie: Który środek będzie w tym wypadku najbardziej skuteczny? A który bardziej dostosowany do wagi i charakteru sprawy?

5. „List do radnego” (wypowiedź pisemna, praca własna). Wyjaśnij, że są też inne, łagodniejsze sposoby wyrażania własnego zdania. Zanim zaczniemy manifestować lub blokować drogi, warto napisać do radnego list o zaistniałym problemie. Poinformuj uczniów, co powinien taki list zawierać (imię i nazwisko oraz adres nadawcy, imię i nazwisko radnego, do którego jest adresowany, zwięzłe przedstawienie problemu wraz z propozycją jego rozwiązania, podpis nadawcy). Następnie poproś, by każdy z nich wybrał spośród spraw zaproponowanych w ćwiczeniu jedną, w jakiej napisze list do radnego (s. 154–155) lub też zdecydował się na opisanie autentycznej sprawy, dotyczącej ich gminy. Uczniowie powinni napisać listy na oddzielnych kartkach (na lekcji lub w domu) – zbierz je i na następnej lekcji krótko omów. Podpowiedz uczniom, że wzór listu znajdują w podręczniku, a więcej przykładów – na stronie KOSS online. Możesz też zaproponować uczniom i uczennicom spotkanie z radnym, będzie ono dobrą okazją do poznania pracy urzędu (np. w jaki sposób radni komunikują się z mieszkańcami, jakimi sprawami się zajmują).

Zeszyt
ćwiczeń
s. 78
ćwicz. 9

ZAKOŃCZENIE

6. Podsumowanie. Poproś uczniów i uczennice, by w zeszytach (nie zaglądając do podręcznika) zapisali po dwie sprawy, jakie można załatwić w urzędzie gminy, powiatu i województwa, a następnie w parach sprawdzili swoje notatki.

7. „Jaki wydział?” – praca domowa. Poleć wykonanie krótkiego zadania domowego. Uczniowie i uczennice powinni uzupełnić tabelę, wpisując obok przykładów spraw do załatwienia nazwę wydziału, który zajmuje się takimi kwestiami w waszym urzędzie gminy (patrz: ćwiczenie na s. 152). Ćwiczenie to wykonują w zeszytach. Poinformuj, że potrzebne informacje uzyskają od pracowników urzędu. Zanim jednak wybiorą się do urzędu, powinni się zapoznać z „Krótkim poradnikiem petenta” (s. 152–153).

Zeszyt
ćwiczeń
s. 77
ćwicz. 5, 6

ĆWICZENIA DODATKOWE

► Ćwiczenie z „Zeszytu ćwiczeń” (praca własna). Poproś uczniów, by wyobrazili sobie następującą sytuację: Pod waszymi oknami sąsiedzi zrobili sobie mały parking. Wcale wam się nie podoba to, że w mieszkaniu jest czasem trudno oddychać od spalin. Zapytaj ich, co powinni w tej sytuacji zrobić. Pogodzić się z tą niedogodnością (w końcu wystarczy zamykać okna, gdy samochody rano opuszczają parking) czy

zażądać likwidacji parkingu? Ale czy wtedy sąsiedzi nie obrażą się na nich, nie będą im się kłaniać, a atmosfera w całym bloku bardzo się pogorszy. Jak myślą, co jest ważniejsze? Całkowite zrealizowanie swoich interesów czy dobra atmosfera? Zachęć uczniów, by sformułowali po dwa argumenty przemawiające za tym, by walczyć o swoje interesy lub zrezygnować z ich obrony (patrz: ćwiczenie 8 w „Zeszycie ćwiczeń” na s. 78).